

สอน • เปลี่ยน • เรียนรู้

คู่มือ

การจัดการเรียนการสอน

เพื่อส่งเสริมจิตอาสา

ในรายวิชาเรียนระดับอุดมศึกษา

สอน • เปลี่ยน • เรียนรู้

คู่มือการจัดการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมจิตอาสาในรายวิชาเรียนระดับอุดมศึกษา

ISBN 978-616-92180-0-5
ผู้เขียน ทวีภัทร บุญชริกสวัสดิ์
ผู้ช่วยเรียบเรียง ดวงรักษ์ เลิศมั่งมี, วันสนันท์ ศรีไพศาล
พิสูจน์อักษร ดวงรักษ์ เลิศมั่งมี, วันสนันท์ ศรีไพศาล
ออกแบบ รูปเล่ม วันสนันท์ ศรีไพศาล
คณะทำงาน ดวงรักษ์ เลิศมั่งมี, วันสนันท์ ศรีไพศาล, ธัชดล อ่อนลมุล
ทวีภัทร บุญชริกสวัสดิ์, กานท์ จักษ์เมธา
พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2557 จำนวน 1,500 เล่ม
พิมพ์ที่ ภาพพิมพ์
296 ซ.อรุณอมรินทร์ 30 บางยี่ขัน
บางพลัด กทม. 10700
โทร. 02-433-0026 www.parbpim.com
จัดทำโดย กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (why i why)
2044/21 ชั้น 5 บ้านจิตอาสา ถนนเพชรบุรีตัดใหม่
บางกะปิ ห้วยขวาง กทม. 10310
www.whyiwhy.org, www.facebook.com/whyiwhy

why i why

ภายใต้โครงการ ร่วมสร้างสังคมจิตอาสา ปี 2
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

ถ้าหากเรามอง *การศึกษา* ในความหมายที่เป็นรากฐานนั้นก็ย่อมไม่พ้นไปจากเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านต่างๆ

จากความหมายดังกล่าวเมื่อเราหันย้อนกลับมามองสภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ดูเหมือนว่าการจัดการศึกษาของเรานับวันยิ่งจะถอยห่างจากความหมายอันเป็นรากฐานออกไปทุกทีที่ผ่านมาเรากลับมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองประโยชน์ที่อยู่ภายนอกตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดการศึกษาเองที่เน้นตอบสนองต่อการแข่งขันหรือเอาตัวรอดจากการประเมินต่างๆ ที่มีตัวชี้วัดมากมายมหาศาล ทว่าปราศจากการเชื่อมโยงกับสังคมที่เป็นอยู่จริงทำให้นับวันยิ่งเกิดความแปลกแยกจากกันระหว่างผู้เรียนกับตัวสถาบันการศึกษา ผู้เรียนกับสังคม หรือกระทั่งสถาบันการศึกษากับสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่บัณฑิตที่จบออกมาทุกคนนั้นล้วนแต่จะต้องออกไปอยู่ในสังคม/ชุมชน ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและเข้มข้นอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

คู่มือเล่มเล็กๆ นี้ เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาและ
ติดตั้งกลไกสนับสนุนให้เกิดเยาวชนอาสาสมัครเพื่อสังคม ภายใต้ชุด
โครงการร่วมสร้างสังคมจิตอาสา ปี 2 สนับสนุนโดยสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พัฒนาขึ้นโดย
ทีมงานจัดการความรู้ที่ได้สังเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบการทำงาน
ร่วมกันของ **กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (why i why)** กับ
**คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่** โดยลงมือปรับ
พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านการนำ “**ตัวแบบตลาด
ประกอบฝัน**” (YIM Model) * มาใช้ปรับรูปแบบการเรียนการสอน
ในรายวิชาให้ตอบสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่าง
รอบด้านมากขึ้น เล็งเห็นถึงฐานศักยภาพเดิมและพลังสร้างสรรค์ที่มี
อยู่ในตัวของผู้เรียน

การทำงานร่วมกันดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือ
กันอย่างใกล้ชิดเพื่อพัฒนากลไกสนับสนุนในสถาบันการศึกษา มุ่ง
สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและให้โอกาสนักศึกษาใน
รายวิชาได้เรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เกิดการเรียนรู้
ร่วมกัน สร้างแรงบันดาลใจให้กันและกัน รวมถึงส่งเสริมให้เกิด
จิตอาสาไปในตัว และเพื่อลดการยึดเอาตนเองเป็นใหญ่ ความถือตัว
รวมถึงการยึดติดในความเห็นของตนเองฝ่ายเดียว ซึ่งทั้งหมดถือเป็น

* ดูภาคผนวก

หัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่จะเชื่อมประสานจิตสำนึก
ความเป็นพลเมืองของผู้เรียนเข้ากับบริบทชุมชนหรือสังคมได้ในที่สุด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือนี้จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสร้าง
ความเข้าใจร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา
ออกแบบหรือลงมือปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนการสอน หรือผู้ที่
ต้องการผลักดันให้เกิดการพัฒนาจิตอาสาในเยาวชนผ่าน
กระบวนการเรียนรู้ที่จะได้นำเอาบทเรียนที่สังเคราะห์ขึ้นในคู่มือ
เล่มนี้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทนั้นๆ
ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

คำขอบคุณ

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณ :)

พี่ๆ คณะกรรมการอำนวยการกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม :

คุณศรีศักดิ์ ไทยอารี, คุณพิศมัย ขนบดี, คุณสินี จักรธรรานนท์,
คุณกฤตยา ศรีสรรพกิจ, คุณทศพล กฤษณบุตร, คุณนิตยา นิมิตรพรสุโข

คณาจารย์ผู้ทุ่มเท :

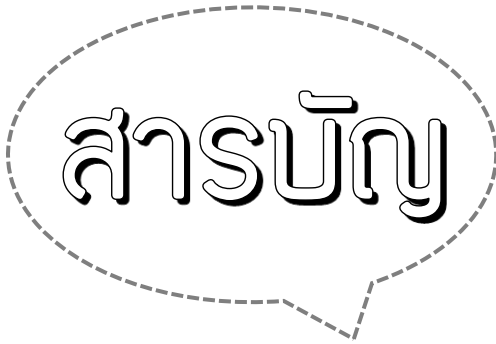
ผศ.เสรรฐสุดา ปรีชานนท์, คุณนพพล พุแสง, ผศ.นิศรา จันทร์เจริญสุข

ทีมงานกองหนุน :

คุณณฐมน กฤตานนท์, คุณอัชตล อ่อนลมุล, คุณเสาวลักษณ์ เขียนนอก,
คุณจิตตาภา สอนศิลป์ และทีมงานภาพพิมพ์, คุณพิสิิต ศรีปราสาททอง

เพื่อน พี่ น้อง ศิษย์เก่า YIY เครือข่ายจิตอาสา BlackBox ชาวคณะ
มิตรรักแฟนเพลง Gen WHY ทุกท่าน ผู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความ
ช่วยเหลือ และให้กำลังใจระหว่างกระบวนการจัดทำคู่มือฉบับนี้

และขอบคุณน้องๆ นักศึกษานิติศาสตร์ (วิชา Business
Research and Statistics) สาขาวิชาการจัดการสำนักงาน (วิชา Organization
Development) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เทคโนโลยีนิตยบุคคลสำหรับ
ประสบการณ์การเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณค่า :)

9 แนวคิดพื้นฐาน

- 10 ความหมายของจิตอาสา
- 12 ความเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกลไกส่งเสริมอาสาสมัครเยาวชนเพื่อสังคม
- 15 แนวทางสร้างการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

17 กระบวนการทำงานเพื่อติดตั้งกลไกสนับสนุนอาสาสมัครเยาวชนเพื่อสังคม

- 18 แผนภาพกระบวนการทำงานของกลไกสนับสนุนอาสาสมัครเยาวชนเพื่อสังคม (YIM Model)
- 19 แนวทางการดำเนินงาน

- 22 การพัฒนากรอบความร่วมมือระหว่าง “กลไกสนับสนุน” กับ “คณาจารย์” ในสถาบันการศึกษา
- 25 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจิตอาสา ในรายวิชาเรียนระดับอุดมศึกษา
- 30 ตัวอย่างแผนการสอน
- 51 บทสรุปแนวทางการดำเนินงานในแผนการสอนตัวอย่าง
- 54 ตัวอย่างกรณีศึกษา
- 70 การให้คำปรึกษาสำหรับโครงการจิตอาสาในวิชาเรียน
- 83 ชุดเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์อย่างละเอียด
- 126 แนวทางในการถอดบทเรียนและการประเมินผล

129 ภาคผนวก

- 130 กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (why i why)
- 133 YIM Model (โครงการตลาดประกอบฝัน)
- 136 ประวัติอาจารย์ผู้สอน